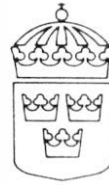

Motion till riksdagen

1985/86:L280

Olle Westberg m. fl. (s)

Kommersiella personlighetskurser

Mot.
1985/86
L280–284

Kommersiella personlighetskurser

Många människor anser sig ha behov av att förbättra sig själva i psykiskt avseende. Därför finns det också en marknad för olika former av personlighets- och beteendepåverkan, där man t. ex. får lära sig att bli mer fantasifull, bli en bättre ledare, få bättre minne, bli mer intelligent etc. Inte minst har företagens intresse av att betala sådana kurser för en del av sina anställda givit upphov till en lukrativ marknad för kursarrangörer. Utbudet av kurser till företagen innehåller seriös och värdefull utbildning, men också en hel del kurser som lovar betydligt mer än de rimligen kan hålla.

Det finns också åtskilliga exempel på att personlighetskurser säljs direkt till allmänheten. Osäkra människor förmås att betala ofta betydande summor till organisationer som utlovar personlighetsförbättringar av olika slag. Även i dessa fall kan de utställda löftenas rimlighet ofta ställas i fråga.

Denna typ av verksamhet har i en del fall drivits dithän att människor försatts i ett svårt ekonomiskt beroende av den organisation de sökt sig till. Det förekommer också att minderåriga dras in i andra former av skadligt beroende.

Det är av många skäl naturligt att de som själva sökt sig till organisationerna i fråga ofta inte är benägna att ta strid om de anser sig ha blivit vilseförda eller avlurade pengar. Ändå har myndigheter i några fall fått anledning att granska verksamhet med personlighetsförändrande kurser. Så t. ex. har marknadsdomstolen granskat scientologernas s. k. E-meter, och bedömt att detta redskap inte skulle få säljas under de former som dittills skett. Även konsumentverket och socialstyrelsen har behandlat liknande ärenden.

I fallet med E-metern hävdade scientologerna att religionsfriheten borde ha hindrat marknadsdomstolen från att ingripa. Detta förhållande visar på en typ av överväganden som kan bli aktuell i detta slag av ärenden, och som kan vara svår för den enskilda myndigheten att hantera. Vi vill starkt understryka att religionsfriheten är en omisslig del av de demokratiska principer som vårt samhälle bygger på. Den innebär dock inte att en kommersiell verksamhet bör kunna undslippa t. ex. samhällets konsument- och skatterättsliga krav enbart genom att kalla sig religion.

Det huvudsakliga motmedlet mot oseriös verksamhet inom detta område måste vara upplysning och opinionsbildning. Det är mot denna bakgrund värdefullt att anhöriga till drabbade personer har bildat en förening med opinionsbildning på programmet.

Samhällets insatser på området bör inskränkas till att ingripa mot ekonomiska och andra oegentligheter samt till att ingripa då minderåriga utsätts för otillbörlig påverkan. Som vi framhållit är detta en svår uppgift för de rättsvårdande instanserna, dels på grund av att det är svårt för lurade konsumenter att ge sig till känna, dels eftersom det kan vara oklart i vilka fall religions- och yttrandefriheten är tillämplig.

Mot. 1985/86
1.280

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer vi

att riksdagen hos regeringen begär en utredning om hur samhället skall möta utbudet av oseriösa s. k. personlighetskurser och likartad verksamhet.

Stockholm den 27 januari 1986

Olle Westberg (s)

Georg Andersson (s)

Ing-Marie Hansson (s)

Torgny Larsson (s)

Britta Sundin (s)

Olle Svensson (s)

Evert Svensson (s)

Wivi-Anne Cederqvist (s)